

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 553/2012-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. januára 2013 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka o prijatej sťažnosti J. E., Česká republika, zastúpeného advokátkou Mgr. M. O., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 S 10/2012-43 z 19. apríla 2012 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. E. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 S 10/2012-43 z 19. apríla 2012 p o r u š e n é b o l o .
2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 S 10/2012-43 z 19. apríla 2012 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. J. E. priznáva finančné zadostučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. J. E. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 323,50 € (slovom tristodvadsaťtri eur a päťdesiat centov) na účet jeho právnej zástupkyne Mgr. A. O., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júla 2012 doručená sťažnosť J. E., Česká republika (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou Mgr. M. O., B., ktorou namieta porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 S 10/2012-43 z 19. apríla 2012 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva:

«Dňa 20. decembra 2011 podal sťažovateľ na Krajskom súde v Bratislave žalobu podľa § 250t odsek 1) O. s. p. proti nečinnosti orgánu verejnej správy... Obvodného pozemkového úradu v Bratislave... (ďalej len „OPÚ BA“). O... žalobe bolo rozhodnuté uznesením porušovateľa č. k. 1S 10/2012-43 zo dňa 19. apríla 2012, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 4. mája 2012.

V odôvodnení predmetného rozhodnutia porušovateľa sa uvádza, že „Podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR 5Sžnč 1/2011: „Súd, ktorý je príslušný rozhodovať o návrhu proti nečinnosti správneho orgánu musí splnenie podmienok podľa § 250t ods. 1 OSP posudzovať individuálne vo svetle okolností konkrétneho prípadu, rešpektujúc účel tohto právneho prostriedku, ktorým je poskytnutie efektívnej a účinnej ochrany osobe, ktorej

práva alebo právom chránené záujmy môžu byť dotknuté nečinnosťou orgánu verejnej správy v konkrétnom konaní. “... To isté rozhodnutie Najvyššieho súdu... je uvedené aj na strane 4... na ktorý nadväzuje záver súdu o tom, že v reštitučnom konaní vedenom pred OPÚ BA nejde zo strany OPÚ BA pri jeho nečinnosti o svojvôľu správneho orgánu, nakoľko táto situácia je spôsobená vážnymi objektívnymi dlhotrvajúcimi dôvodmi, ktorých riešenie nespadá pod právomoc OPÚ BA, na základe čoho dospel senát porušovateľa k záveru, že žaloba sťažovateľa nie je dôvodná a preto ju zamietol.»

Podľa sťažovateľa je uznesenie krajského súdu «... arbitrárne, svojvoľné a nie je náležité zdôvodnené, čím je porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa článku 46 odsek 1 Ústavy SR... Porušovateľ... rozhodol arbitrárne bez toho, aby svoje rozhodnutie riadne odôvodnil a právne kvalifikoval odkazom na príslušnú právnu normu. Odkaz uvedený v odôvodnení na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Sžnč 1/2011 je úplne nenáležitý, nakoľko nejde o judikát publikovaný v Zbierke súdnych rozhodnutí. Navyše v tomto rozhodnutí ide po vecnej stránke o úplne iný prípad a vôbec nie je zrejmé, na podporu ktorého záveru súdu uvedeného v rozhodnutí má predmetný odkaz slúžiť... rozhodnutie porušovateľa sa nevenovalo argumentom sťažovateľa uvedeným v žalobe (nečinnosť správneho orgánu spočívajúca v tom, že za posledné cca 4 roky nebol v konaní urobený žiadny úkon – ako svojvoľná a neudržateľná preto vyznieva argumentácia porušovateľa uvedená v odôvodnení predmetného rozhodnutia, keď v na str. 4 odsek druhý uvádza, že odporca OPÚ BA bol počas celého správneho konania činný a s navrhovateľom komunikoval prostredníctvom korešpondencie – jediná korešpondencia za posledné 4 roky bola jeho odpoveď na žiadosti sťažovateľa o informácie, či už bol spis pridelený niektorému zo zamestnancov na vybavenie, resp. odpovede na sťažnosti sťažovateľa na nečinnosť; iná korešpondencia zo strany OPÚ BA nie je), nevysporiadalo sa s nimi a v súvislosti s argumentáciou súdu nie je uvedené, prečo v tomto prípade neplatí všeobecná zodpovednosť orgánu verejnej správy prijať také organizačné a personálne opatrenia, ktoré zabezpečia plnenie jeho úloh v súlade s povinnosťami, ktoré mu ukladá zákon... Nakoniec aj Krajský pozemkový úrad v Bratislave (ďalej len „KPÚ BA“) vo svojej odpovedi na sťažovateľovu sťažnosť na prieťahy v konaní... konštatoval, že sťažovateľovu sťažnosť považuje za opodstatnenú a uložil OPÚ BA povinnosti podľa § 19 odsek 1) písm. i) zákona

o sťažnostiach, ktoré mal žalovaný splniť do 2. augusta 2011... OPÚ BA napriek tomu dodnes v predmetnom reštitučnom konaní nevykonal žiadne úkony týkajúceho sa merita veci, dokonca vec vyše roka nie je pridelená žiadnemu zamestnancovi na vybavenie a teda vo veci nerozhodol. Zákonným opatrením proti nečinnosti orgánu verejnej správy je práve podanie žaloby podľa ustanovenia § 250t O. s. p., ktorá má byť účinným právnym prostriedkom ochrany základného práva uvedeného v článku 48 odsek 2 Ústavy SR, ale porušovateľ svojim rozhodnutím túto možnosť sťažovateľovi zmaril a podporil, resp. odobril tak stav, ktorý je v príkrom rozpore so zákonnou normou (§ 49 zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov), ktorá zabezpečuje článok 48 odsek 2 Ústavy SR, a svoje rozhodnutie ako také náležite neodôvodnil. Extrémne dlhé obdobie nečinnosti OPÚ BA bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné prietahy v konaní, ktoré je z ústavnoprávneho aspektu neospravedliteľné a netolerovateľné, keďže svojimi dôsledkami môže nadobudnúť charakter odopretia spravodlivosti (denegatio iustitiae; pozri I. ÚS 100/03).».

Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 20 000 € sťažovateľ odôvodnil „... trvajúcim pocitom právnej neistoty, poníženia a nedôvery v spravodlivé konanie a rozhodovanie v jeho veci. Z dôvodu neúmerne zdĺhavého postupu OPÚ BA trpí sťažovateľ pocitmi márnosti a nespravodlivosti sprevádzajúcimi porušovanie jeho základné práva na spravodlivé konanie a bez zbytočných prietahov uvedomujúc si, že toto porušovanie základného práva nie je možné dostatočne vykompenzovať len konštatovaním porušenia týchto jeho základných práv. Navyiac porušovateľ svojim arbitrárnym rozhodnutím podporil pretrvávajúci stav prietahov a porušovania jeho základného práva garantovaného mu Ústavou SR, absentuje tu úkon súdu smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza, čo sťažovateľ pociťuje ako krivdu. Porušenie tohto základného práva je zvýraznené tým, že ide o konanie, pri ktorom by sa dalo predpokladať, že dôjde k odstráneniu a náprave krívd, na odstránenie ktorých bol reštitučný zákon prijatý. Dobu 20 rokov trvajúceho reštitučného konania už sťažovateľ považuje za ďalšiu krivdu, nakoľko nevie, či dôjde alebo nedôjde k uspokojeniu jeho majetkových nárokov, ktoré súvisia s odňatým vlastníctvom

nehnuteľností patriacich jeho rodine. Tento zásah do práva sťažovateľa nie je možné odčiniť a vrátiť ušlé roky prežitých psychických útrap do pôvodného stavu.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom

„1) deklaroval porušenie základných ústavných práv sťažovateľa na súdnu ochranu podľa článku 46 odsek 1 Ústavy SR a podľa článku 36 odsek 1 Listiny základných práv a slobôd, na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 odsek 2 Ústavy SR a právo na to, aby jeho záležitosť bola prejednaná v primeranej lehote podľa článku 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom (správne má byť uznesením, pozn.) Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S 10/2012-43 zo dňa 19. apríla 2012;

2) zrušil rozsudok (správne má byť uznesenie, pozn.) Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S 10/2012-43 zo dňa 19. apríla 2012 a vec mu vrátil na ďalšie konanie;

3) priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 20 000,- €, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť sťažovateľovi do 2 mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia;

4) priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia podľa vyčíslenia a uložil Krajskému súdu v Bratislave povinnosť uhradiť ich na účet Mgr. A. O., advokátky, vedený v... do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia.“

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 553/2012-13 zo 7. novembra 2012 sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu, prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu krajského súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril k prijatej sťažnosti.

Predseda krajského súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3578/12 z 30. novembra 2012 doručeným ústavnému súdu 7. decembra

2012, v ktorej uviedol: „Prípisom 20 dňa 21. 11. 2012, som požiadal JUDr. N. M., predsedníčku senátu 1 S, o vyjadrenie k predmetnej sťažnosti sťažovateľa; toto písomné vyjadrenie mi bolo predložené dňa 29. 11. 2012.

Menovaná predsedníčka senátu vo vyjadrení uviedla, že vec sp. zn. 1 S 10/2012 bola na Krajský súd v Bratislave podaná dňa 20. 12. 2011, ako žaloba proti nečinnosti orgánu verejnej správy. Po vyjadrení žalovaného zo dňa 09. 02. 2012, tunajší súd uznesením zo dňa 19. 04. 2012, žalobu zamietol a žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

Predsedníčka senátu tiež poukázala na odôvodnenie rozhodnutia tunajšieho súdu č. k. 1 S 10/2012-43 zo dňa 19. 04. 2012, v ktorom senát 1 S podrobne zdôvodnil dôvody zamietnutia návrhu.“ Predseda krajského súdu zároveň uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Sťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 20. decembra 2012 prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Pre overenie dôvodnosti tvrdenia sťažovateľa si ústavný súd vyžiadal aj spis Obvodného pozemkového úradu v Bratislave (ďalej len „obvodný úrad“) č. 1720/1992.

Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podstatou sťažnosti sú dve zásadné námietky sťažovateľa vo vzťahu k odôvodneniu uznesenia krajského súdu.

Prvou námietkou je tvrdenie, že uznesenie krajského súdu *„sa nevenovalo argumentom sťažovateľa uvedeným v žalobe (nečinnosť správneho orgánu spočívajúca v tom, že za posledné cca 4 roky nebol v konaní urobený žiadny úkon)“*. Druhou námietkou sťažovateľ poukazuje na to, že v uznesení krajského súdu nie je uvedené, prečo v prípade obvodného úradu *„neplatí všeobecná zodpovednosť orgánu verejnej správy prijať také organizačné a personálne opatrenia, ktoré zabezpečia plnenie jeho úloh v súlade s povinnosťami, ktoré mu ukladá zákon“*.

Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Vo vzťahu k všeobecným súdom ústavný súd nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „*pánom zákonov*“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (m. m. I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú. Článok 6 ods. 1 dohovoru však nemožno chápať tak, že vyžaduje podrobnú odpoveď na každý argument, pričom odvolací súd sa pri zamietnutí odvolania môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (García Ruiz proti Španielsku z 21. januára 1999).

Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov

[vrátane Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne, resp. svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07). Z týchto hľadísk potom ústavný súd posudzoval uznesenie krajského súdu o zamietnutí žaloby sťažovateľa podľa § 250t OSP.

Sťažovateľ 20. decembra 2011 podal krajskému súdu žalobu podľa § 250t OSP proti nečinnosti orgánu verejnej správy – obvodnému úradu, ktorou sa domáhal, aby krajský súd nariadil obvodnému úradu konať a rozhodnúť vo veci vedenej pod sp. zn. 1720/92 do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia (ďalej len „žaloba“). Žalobu sťažovateľ odôvodnil tým, že obvodný úrad v jeho reštitučnej veci, resp. jeho právneho predchodcu J. E., od 30. decembra 1992 nerozhodol, pričom uviedol, že za posledných 6 rokov neboli obvodným úradom vykonané žiadne úkony.

Uznesením krajského súdu bola žaloba zamietnutá. V odôvodnení uznesenia krajský súd uviedol: «Z administratívneho spisu súd zistil, že dňa 30. 12. 1992 bol A. E., J. E. a T. E. uplatnený reštitučný nárok na bývalom Pozemkovom úrade B. v katastrálnom území D. Po zániku pozemkových úradov v roku 1996 bol spis pridelený Okresnému úradu Bratislava IV, ktorý schválil dohodu rozhodnutím č. 97/00322 medzi žiadateľmi a Družstvom podielnikov D. na vydanie nehnuteľností PK nachádzajúcich sa v katastrálnom území D. Dňa 17. 5. 1999 Okresný úrad vydal rozhodnutie č. 1720/92 zn. 662/99-10/J07 s nadobudnutím právoplatnosti dňa 7. 7. 1999 s tým, že týmto rozhodnutím bolo rozhodnuté o častiach pôvodných PK parciel v katastrálnom území D. Dňa 23. 5. 2003 rozhodnutím č. 1720/92 zn. 601/03-10/J07 Okresný úrad povolil obnovu konania vo veci rozhodnutia č. 97/00322. Pozemkové úrady boli opätovne zriadené v roku 2004 a teda spis bol delimitovaný na Obvodný pozemkový úrad. Od roku 2005 až do 7. 12. 2011 prebiehala medzi navrhovateľom a odporcom písomná korešpondencia týkajúca sa predmetu konania. Dňa 18. 5. 2011 podal navrhovateľ sťažnosť na prieťahy v konaní, nakoľko podľa jeho názoru nebolo za posledných 5 rokov vykonané žiadne úkony. Prešetrením tejto sťažnosti bolo zo strany odporcu zistené, že v čase prešetrovania sťažnosti nie je vec právoplatne

skončená, čím došlo zo strany odporcu k porušeniu ustanovenia § 3 ods. 3 a § 49 ods. 1 a 2 Správneho poriadku a v závere odporca vyhodnotil sťažnosť navrhovateľa za opodstatnenú. Z oznámenia odporcu Krajskému pozemkovému úradu v Bratislave dňa 1. 8. 2011 súd zistil, že odporca v prijatých opatreniach ku sťažnosti navrhovateľa uviedol, že vec je nevybavená v dôsledku nízkeho personálneho stavu.

Krajský súd v Bratislave, ako súd vecne a miestne príslušný na konanie vo veci (§ 246 ods. 1 O. s. p.) bez nariadenia pojednávania podľa § 250f ods. 1 O. s. p. návrh na začatie konania o nečinnosti orgánu verejnej správy a dospel k záveru, že návrh je nedôvodný a preto ho podľa § 250d ods. 4 veta štvrtá O. s. p. zamietol.

Podľa § 250t ods. 1 O. s. p., fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis.

Podľa § 250t ods. 4 O. s. p., súd o návrhu rozhodne bez pojednávania uznesením. Ak súd návrhu vyhovie, vo výroku uvedie označenie orgánu, ktorému sa povinnosť ukladá, predmet a číslo správneho konania a primeranú lehotu, nie však dlhšiu ako tri mesiace, v ktorej je orgán verejnej správy povinný rozhodnúť. Súd môže na návrh orgánu verejnej správy túto lehotu predĺžiť. Nedôvodný alebo neprípustný návrh súd zamietne.

Konanie proti nečinnosti orgánu verejnej správy sa začína podaním žaloby, ktorá musí obsahovať tvrdenie, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný. Nečinnosť je v podstate pasivita správneho orgánu vo veciach, ktoré mu boli predložené na rozhodnutie, aj keď niet žiadnej zákonnej alebo faktickej prekážky na to, aby správny orgán konal a rozhodol. Nečinnosť sa najčastejšie prejavuje v opomenutí predpísaných úkonov (napr. vykonávanie úkonov bez vedomia účastníkov, opomenutie predvolať účastníka) alebo v zbytočných prietahoch (v nerobení žiadnych úkonov) pri postupe správneho orgánu, ale môže sa prejaviť aj v tom, že namiesto rozhodnutia správny orgán tvrdí nedostatok právomoci a vec vybaví listom alebo informáciou, prípadne konanie zastaví záznamom v spise a pod.

Povinnosťou navrhovateľa, ktorú musí v návrhu uviesť, je odôvodnenie jeho tvrdenia, prečo by mal orgán verejnej správy konať, tzn. z ktorého ustanovenia slovenského právneho poriadku vyplýva tomuto orgánu verejnej správy takáto pôsobnosť a právomoc, prípadne vecná a miestna príslušnosť pre vybavenie danej veci a následne aj povinnosť vykonať požadovanú činnosť, a prečo sa navrhovateľ domnieva, že mu svedčí právo požadovať takéto konanie od orgánu verejnej správy, resp. prečo činnosť, ktorú doteraz orgán verejnej správy vykonal, možno kvalifikovane označiť ako nečinnosť. Všetky uvedené závery sú významovo obsiahnuté vo výklade rozsahu slovného spojenia „nekonanie bez vážneho dôvodu“ spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom.

Podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR 5Sžnč 1/2011: „Súd, ktorý je príslušný rozhodovať o návrhu proti nečinnosti správneho orgánu musí splnenie podmienok podľa § 250t ods. 1 OSP posudzovať individuálne vo svetle okolností konkrétneho prípadu, rešpektujúc účel tohto právneho prostriedku, ktorým je poskytnutie efektívnej a účinnej ochrany osobe, ktorej práva alebo právom chránené záujmy môžu byť dotknuté nečinnosťou orgánu verejnej správy v konkrétnom konaní.“

Účelom zákona č. 229/1991 Zb. v platnom znení je zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd z obdobia rokov 1948 až 1990, obnovenie pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde a úprava niektorých vlastníckych vzťahov v uvedených súvislostiach. Pri výklade ustanovenia § 1 citovaného zákona o rozsahu pôsobnosti tohto zákona, je potrebné mať na zreteli záujem oprávnených osôb, pokiaľ uplatnili výzvou nárok na vydanie veci, pôdy, budov a stavieb patriacich k pôvodnej poľnohospodárskej usadlosti, ak sa obrátili na organizácie, o ktorých podľa objektívnych hľadísk boli presvedčené, že ich majetok držia a to v lehotách uvedených v zákone č. 229/1991 Zb.. Krajský súd v Bratislave k interpretácii zákona č. 229/1991 Zb. uvádza, že aj v tomto prípade sa jedná o reštitučný zákon, ktorým sa demokratická spoločnosť snaží aspoň čiastočne zmierniť následky minulých majetkových a iných krívd, spočívajúcich v porušovaní všeobecne uznávaných ľudských práv a slobôd zo strany štátu. Štát a jeho orgány ako aj obce sú teda povinné postupovať v konaní podľa tohto zákona v súlade so zákonnými záujmami osôb, ktorých ujma na základných ľudských právach a slobodách má byť aspoň čiastočne kompenzovaná. Tento výklad vychádza zo skutočnosti, že zmyslom všetkých reštitučných zákonov bolo zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v rozhodnom období, pričom zákonodarca si

bol vedomý, že odstránenie všetkých krívd nie je reálne a že sa musí uspokojiť len s nápravou krívd niektorých.

V zmysle uznesenia NS SR sp. zn. 5Sžnč/1/2011 súd danú vec posúdil individuálne podľa okolností prípadu a dospel k záveru, že návrh nie je dôvodný. Navrhovateľ má nárok na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov v súlade s čl. 48 Ústavy SR, avšak tieto prietahy nespôsobil odporca. Odporca počas celého správneho konania bol činný a s navrhovateľom komunikoval prostredníctvom korešpondencie. Pri reštitučných nárokoch ide o značne rozsiahlu agendu, ktorá je zložitá a časovo náročná a vzhľadom na počet zamestnancov (4), nie je objektívne možné rozhodnúť v zákonom stanovenej lehote tak, ako to ustanovuje Správny poriadok, nakoľko na jedného zamestnanca pripadá cca 900 spisov. V predmetnom konaní nejde o svojvôľu správneho orgánu. Táto situácia je spôsobená vážnymi a objektívnymi dlhotrvajúcimi dôvodmi (nízky počet zamestnancov), ktorých riešenie (navýšenie počtu zamestnancov) nespadá pod právomoc odporcu. S poukazom na uvedené dospel senát Krajského súdu v Bratislave k záveru, že návrh nie je dôvodný, a preto ho podľa § 250t ods. 4 veta štvrtá O. s. p. zamietol.»

Ústavný súd sa stotožňuje s prvou námietkou sťažovateľa, že krajský súd sa nevenoval jeho argumentom v žalobe o tom, že obvodný úrad nevykonal za posledné 4 roky žiadne úkony.

Z uznesenia krajského súdu vyplýva, že krajský súd z administratívneho spisu zistil, že „od roku 2005 až do 7. 12. 2011 prebiehala medzi navrhovateľom a odporcom písomná korešpondencia týkajúca sa predmetu konania“, pričom v závere uznesenia krajský súd skonštatoval, že „Odporca bol počas celého správneho konania činný a s navrhovateľom komunikoval prostredníctvom korešpondencie.“. Ústavný súd z vyžiadaného spisu obvodného úradu sp. zn. 1720/1992 zistil, že je pravda, že obvodný úrad komunikoval so sťažovateľom prostredníctvom korešpondencie. Je však potrebné zdôrazniť, že podania adresované obvodným úradom sťažovateľovi minimálne od roku 2007 boli výlučne reakciou na sťažovateľove žiadosti a v mnohých prípadoch až prosby o konanie vo veci. Obvodný úrad vo svojich podaniach iba opakovane sťažovateľovi oznamoval, že v jeho veci ešte rozhodnuté nebolo, resp. že vec nebola na rozhodnutie pridelená žiadnemu

zamestnancovi, t. j. nevykonal žiadny úkon smerujúci ku meritórnemu rozhodnutiu vo veci sťažovateľa.

Krajský súd napriek tvrdeniu sťažovateľa obsiahnutému v žalobe, že obvodný úrad počas 4 rokov nevykonal žiadny úkon, pričom ide o nosný dôvod celej žaloby, iba skonštatoval, že obvodný úrad komunikoval so sťažovateľom prostredníctvom korešpondencie, pričom neuviedol, čoho sa korešpondencia týkala a či túto korešpondenciu možno posúdiť ako úkony orgánu verejnej správy, ktoré smerovali a boli nevyhnutné pre meritórne rozhodnutie vo veci sťažovateľa a či nešlo iba o úkony, ktoré boli pre rozhodnutie vo veci bez právneho významu.

Orgán verejnej správy koná spôsobom ustanoveným zákonom iba vtedy, ak vykonáva úkony, ktoré sú potrebné pre rozhodnutie vo veci, s ktorou sa na nich účastník správneho konania obrátil.

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd dospel k rozhodnutiu bez toho, aby sa v odôvodnení svojho uznesenia vysporiadal s rozhodujúcou skutočnosťou tvoriacou základ pre toto rozhodnutie, preto ide o rozhodnutie arbitrárne, teda za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V súvislosti s druhou námietkou sťažovateľa je potrebné poukázať na to, že záver krajského súdu, že žaloba sťažovateľa podľa § 250t OSP nie je dôvodná, pretože „... na jedného zamestnanca pripadá cca 900 spisov... situácia je spôsobená vážnymi... dôvodmi (nízky počet zamestnancov), ktorých riešenie nespadá do právomoci odporcu“, je v rozpore s nasledovnou judikatúrou ústavného súdu:

„Ústava SR dáva prostredníctvom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osobe príslub, že jej právna neistota sa odstráni rozhodnutím príslušného štátneho orgánu v primeranom čase. Uplatnenie tohto práva nemôže byť v súlade s Ústavou SR zmarené len preto, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov súdu na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty.“ (II. ÚS 52/1999).

„Otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú podstatné pre posúdenie toho, či došlo k neodôvodeným priet'ahom v konaní a ich zodpovedanie a objasnenie môže pomôcť iba pri hľadani príčin priet'ahov v rámci súdu.“ (III. ÚS 14/2000)

„Ani veľký počet vecí v súdnom oddelení, ani dočasné pridelenie sudkyne na vyšší súd nemôže považovať za takú okolnosť, ktorá zbavuje súd ústavou uloženou povinnosťou postupovať v občianskom súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu (II. ÚS 48/96, I. ÚS 19/2000).“ (I. ÚS 50/2001).

„Námietka nedostatočného počtu sudcov rovnako ako námietka veľkého množstva nevybavených a nerozhodnutých vecí nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.“ (III. ÚS 17/02).

„... námietka okresného súdu spočívajúca v odvolávaní sa na veľký počet nevybavených vecí v oddelení 12 C nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť okresného súdu za prerokovanie vecí a rozhodovanie bez zbytočných priet'ahov.“ (IV. ÚS 15/03).

„... nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže zabezpečiť priemerný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie stavu právnej neistoty, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práv na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní.“ (III. ÚS 10/02, I. ÚS 15/02).

Už citovaná judikatúra je obsiahnutá v nálezoch ústavného súdu, ktorými ústavný súd rozhodoval o sťažnostiach na priet'ahy v konaniach pred všeobecnými súdmi. Nie je však žiadny dôvod, aby nečinnosť súdov a orgánov verejnej správy bola posudzovaná podľa odlišných kritérií, a preto je táto judikatúra v plnom rozsahu aplikovateľná i pri posudzovaní namietanej nečinnosti orgánov verejnej správy.

Pokiaľ krajský súd odkazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžnč 1/2011, podľa ktorého „súd... musí splnenie podmienok podľa § 250t ods. 1

OSP posudzovať individuálne vo svetle okolností konkrétneho prípadu“, ústavný súd uvádza, že s takýmto názorom sa v plnom rozsahu stotožňuje. Na tomto mieste je však potrebné uviesť, že rozhodujúcim kritériom pri posudzovaní individuálnych okolností konkrétneho prípadu sú skutkové zistenia týkajúce sa veci sťažovateľa, a to jej zložitosti po skutkovej a právnej stránke, správanie sťažovateľa, resp. činnosť samotného orgánu verejnej správy. Nedostatky v oblasti finančného zabezpečenia, materiálneho vybavenia, či personálneho vybavenia orgánu verejnej správy nie sú pri posudzovaní nečinnosti orgánu verejnej správy relevantné a nie je možné nimi nečinnosť orgánu verejnej správy ospravedlňovať.

Záver krajského súdu, že vo veci sťažovateľa nie je možné rozhodnúť pre nedostatočný počet zamestnancov obvodného úradu, je nielen v rozpore s už citovanou judikatúrou ústavného súdu, ale navyše aj s názorom, ktorý krajský súd v uznesení vyslovil, keď uviedol, čo je potrebné považovať za nečinnosť orgánu verejnej správy.

Konanie orgánu verejnej správy, ktorý nevykonal žiadny úkon smerujúci ku konečnému rozhodnutiu vo veci sťažovateľa a počas štyroch rokov iba opakovane na základe mnohých žiadostí sťažovateľa ako účastníka správneho konania o rozhodnutie v jeho veci, resp. o oznámenie komu bola vec pridelená na rozhodnutie, sťažovateľovi iba oznamuje, že pre nedostatok pracovníkov obvodného úradu vec nebola na rozhodnutie nikomu pridelená, je potrebné hodnotiť ako nečinnosť orgánu verejnej správy. Nedostatočné personálne obsadenie obvodného úradu nie je vážnym dôvodom, ktorým možno nečinnosť orgánu verejnej správy ospravedlniť.

Ústavný súd konštatuje, že v citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu boli vyvedené závery, ktoré sú arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň majú za následok porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyslovil, že uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Na základe citovaných ustanovení zákona o ústavnom súde ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na nové konanie. Krajský súd bude v súlade s ustanovením § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu vyjadreným v tomto náleze.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal priznať mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 €.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia

zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä na intenzitu porušenia a význam konania pre sťažovateľa považuje za primerané v sume 2 000 €.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to po 127,16 € za 2 úkony právnej služby a režijný paušál 2 x 7,63 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky), t. j. 269,58 € . Vzhľadom na to, že právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľom DPH, ústavný súd sumu 269,58 € zvýšil o DPH vo výške 20 %, t. j. 53,92 €. Spolu tak ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 323,50 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou nález“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. januára 2013